

Anketa o reviji Geografija v šoli

Questionnaire about the *Geography in School* Journal

Dr. Anton Polšak

Zavod RS za šolstvo
anton.polsak@zrss.si
COBISS: 1.04

Povzetek

Da bi izboljšali kakovost revije *Geografija v šoli*, smo decembra 2015 opravili krajšo anketo med bralci oziroma naročniki revije. Želeli smo izvedeti, kako so uporabniki zadovoljni z njo, kaj jih moti in kaj nam priporočajo za izboljšanje. Nekateri predlogi so težje rešljivi, nekatere pa bo uredništvo skušalo postopoma realizirati.

Ključne besede: *Geografija v šoli*, branost, revija, geografija.

Abstract

In order to improve the quality of the *Geography in School* journal, we conducted a short survey among the readers or subscribers to this journal in December 2015. We wished to determine how satisfied users are with the journal, what bothers them, and what improvements they recommend. Certain suggestions will be more difficult to implement, whereas some of them the editorial board will try to realise gradually.

Key words: *Geography in School*, readership, journal, geography.

Uvod

Revija *Geografija v šoli* izhaja 24 let (leta 2015 ni izšla). Leta 2004 je takratna urednica Nevenka Cigler ob dvanajstletnici izhajanja (od leta 1992) napisala krajši članek o njeni branosti. Zanimalo jo je zlasti, kako pogosto jo bralci berejo, kaj jih v reviji najbolj zanima, kakšno mnenje imajo o njej in ali so že kaj napisali za njo (Cigler, 2004). Njena anketa je bila temeljita, saj je dobila odgovore od kar 190 osnovnošolskih in 44 srednješolskih učiteljev. Takrat je imela revija še 565 naročnikov (v glavnem šole, a tudi osebno deset osnovnošolskih, dva srednješolska in trije univerzitetni učitelji geografije). Za primerjavo: maja 2016 je bilo naročnikov še 355, in sicer 7 posameznikov, 279 osnovnih šol, 64 srednjih šol in 5 drugih ustanov.

Revijo so anketiranci ocenili dobro, rezultati so pokazali, da revija dosega svoj namen: seznanja učitelje z novostmi na področju didaktike, posreduje primere dobre prakse, povezuje »šolsko« in »znanstveno« geografijo ter omogoča učiteljem, da se uveljavijo kot avtorji (Cigler, prav tam).

Ob raznih priložnostih, ko je pogovor z učitelji nanese na revijo, smo svetovalci ugotavljali, da v reviji vsebinsko ni kaj dosti spreminjati. Učitelji

želijo tako znanstvene oz. strokovne geografske prispevke kot prispevke s področja geografske didaktike. Med članki so zaželeni zlasti takšni, ki so aktualni in neposredno uporabni za pouk. Novice v reviji so nekako drugotnega pomena, saj zaradi dokaj redkega izhajanja (dva- ali trikrat na leto) niso več aktualne, ampak so bolj pogled nazaj. Več pripomb so izražali glede oblikovalsko-grafične podobe, saj so bile barvne strani redke, fotografije in zemljevidi pa pogosto ne najboljše kakovosti. Želja je bila, da bi bila revija nekoč v celoti tiskana barvno. S prejšnjo številko (1/2016) se je to tudi uresničilo.

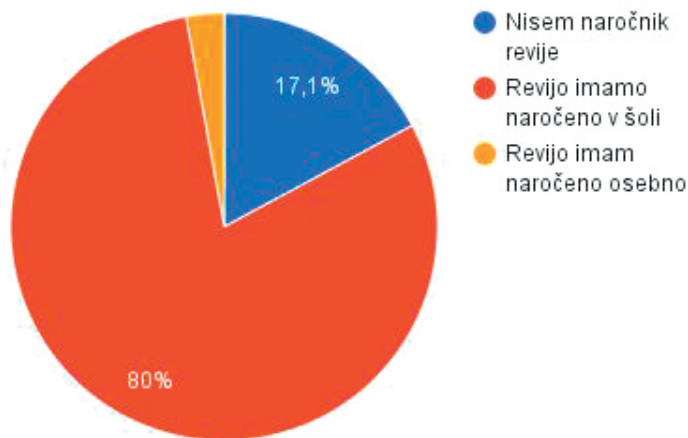
Decembra 2015 smo anketo ponovili v spletni obliki, a v veliko manjšem obsegu kot leta 2004, saj smo dobili odgovore od 35 učiteljev (pri nekaterih vprašanih tudi manj). Ker jih je vseeno vredno upoštevati, objavljamo nekaj ugotovitev.

Naročnina na revijo

V leto 2016 je revija prišla s 355 naročniki. To pomeni, da revije nimajo naročene niti vse osnovne, kaj šele srednje šole, v katerih je med predmeti tudi geografija. Če upoštevamo, da gre nekaj številki tudi v knjižnice in druge ustanove, je pokritost šol dokaj slaba. Zadnja leta

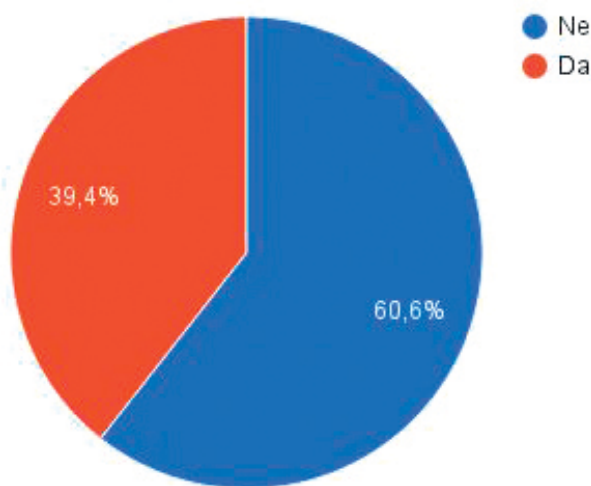
smo za padanje števila naročnikov krivili tudi gospodarsko krizo, saj so revijo šole odjavljale zaradi varčevanja pri naročinah na tisk. So pa nekateri knjižničarji znali povedati, da revije – čeprav je na šoli – ne berejo niti geografi. Ni presenetljivo, da so se šole v teh primerih z lahkim srcem odpovedale reviji. V naši anketi smo zajeli tudi naročnika, ki je na revijo naročen osebno (grafikon 1).

Rezultat štetja za stolpec Naročilo na revijo Geografija v šoli:

Grafikon 1: Anketiranci, ki so odgovarjali na anketo, glede na vrsto naročnine

Rezultat štetja za stolpec Ali ste že napisali kakšen članek za revijo?

Grafikon 2: Revija in pisci člankov (Ali ste že napisali kakšen članek za revijo Geografija v šoli?)

Ali ste že napisali kakšen članek za revijo

Zakaj smo spraševali, ali so anketiranci že napisali kakšen članek za revijo? Gre za dejstvo, da imajo pisci do revije bolj osebno odnos, revija v neki meri postane bolj njihova. Objavljanje je zlasti za učitelje tudi nekakšen motivacijski dejavnik, saj se s tem promovirajo tako kot učitelji in kot pisci geografskih člankov. Takih anketirancev je bilo v anketi 40 odstotkov ali 13 od 33. Že Ciglerjeva (2004, 9) je ugotavljala, da je treba širiti krog piscev in učitelje spodbujati k temu. Zanimiva je tudi njena misel, da ni treba, da so članki izpiljeni do podrobnosti (zlasti, če se nanašajo na šolsko prakso), saj lahko posamezni članek »pilimo« v nedogled. Preprosto je treba v nekem trenutku reči, da je to največ v tistem trenutku in da je članek primeren za objavo. Navsezadnje so tudi primeri iz prakse takšni, kot so – resnični – in naj ne bi bili umetno dodelani. Upamo, da ni težava v samozavesti učiteljev, kar je za preteklo obdobje omenjala prej navedena avtorica. Zatorej še velja (ponovno) povabiti avtorjem: Pišite in berite revijo Geografija v šoli.

Glede branosti revije bi bilo seveda lepo, če bi revijo bral čim širši krog ljudi, seveda zlasti učiteljev geografije. Da ne omenjamo več že kar anekdotičnega zapisa, da so primeri, ko revija stoji na knjižnih policah nedotaknjena in zaprašena, lahko neskromno pričakujemo, da jo berejo vsaj tisti, ki jim je namenjena. Verjetno je v praksi tako, da učitelji revijo preletijo in preberejo samo tisto, kar bolj ali manj naključno privabi njihovo pozornost (če je neposredno v zvezi s šolskim delom, če je v članku opisanega nekaj, kar jih osebno zanima). Tako je najbrž tudi pri drugih revijah. Za ilustracijo: avtor teh vrstic je prebral le okrog deset člankov v zadnjih letnikih Geografskega vestnika, čeprav je prav vsak članek zanimiv in vreden branja. Zanimanje posameznika je pač bolj ali manj usmerjeno na določeno področje, razpoložljive literature pa je danes res veliko. Pri branju so nam že kakšnih deset let v pomoč tudi na spletu javno objavljene publikacije neposredno preko izdajateljev ali pa preko t. i. digitalnih knjižnic. Mogoče bo v prihodnosti tako tudi z našo revijo. Nas pa seveda veseli, da je v anketi 14 od 34 anketirancev povedalo, da preberejo prav vsako številko.

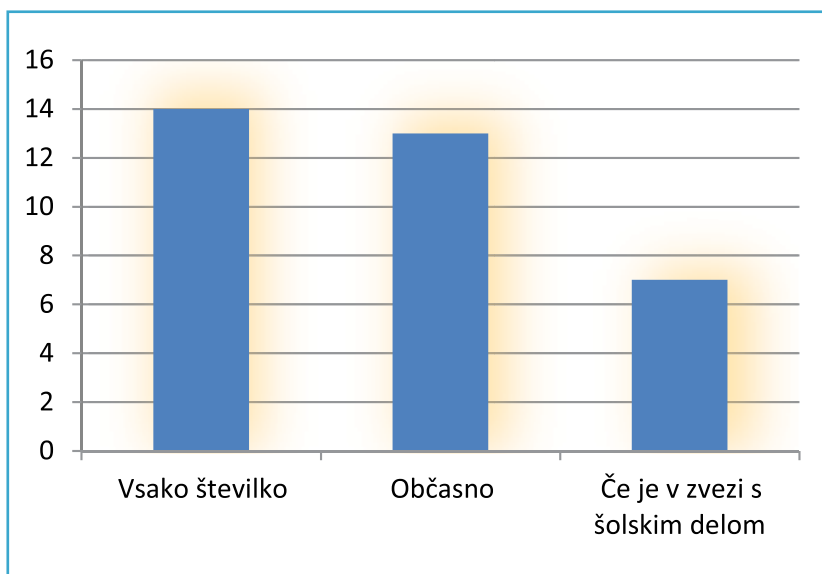
Kakovost revije

Naj najprej poudarimo, da revija Geografija v šoli posebno pozornost namenja didaktiki geografije in svojo vsebino prispeva k strokovnemu

izpopolnjevanju učiteljev, jih seznanja z novostmi na področju geografske stroke, učne tehnologije, didaktične teorije ter primeri dobre učne prakse. Geografija v šoli ni nikoli imela namena postati ozko usmerjena znanstvena revija, a to še ne pomeni, da ni in ne more biti kakovostna. Kakovost pač lahko merimo z različnih vidikov in tudi poljudni, strokovno didaktični članki ali primeri šolske prakse so lahko kakovostni, če dosežejo svoj namen in širši javnosti posredujejo kakšno zanimivo ali uporabno informacijo.

V pogovorih z učitelji ugotavljamo željo, naj revija vsebuje tako ozko strokovne geografske kot strokovne didaktične članke, primere učnih priprav in podobno. Večkrat so bili omenjeni tudi delovni listi, ki bi jih bilo mogoče neposredno uporabiti pri pouku. Podobno so uporabni tudi grafikoni, preglednice ali zemljevidi v znanstvenih člankih, medtem ko je vsebino pri tovrstnih člankih treba močno »obdelati«. Revija bo v prihodnje ostala odprta za vse vrste prispevkov, dovolj dotoka pa bi pomenilo tudi rednejše (sprotno) izhajanje revije.

Anketiranci so kot najbolj kakovostne ocenili prispevke didaktične narave (učenje na terenu, posebne didaktične teme), najslabše pa splošne didaktične članke, a je res, da je razlika v ocenah

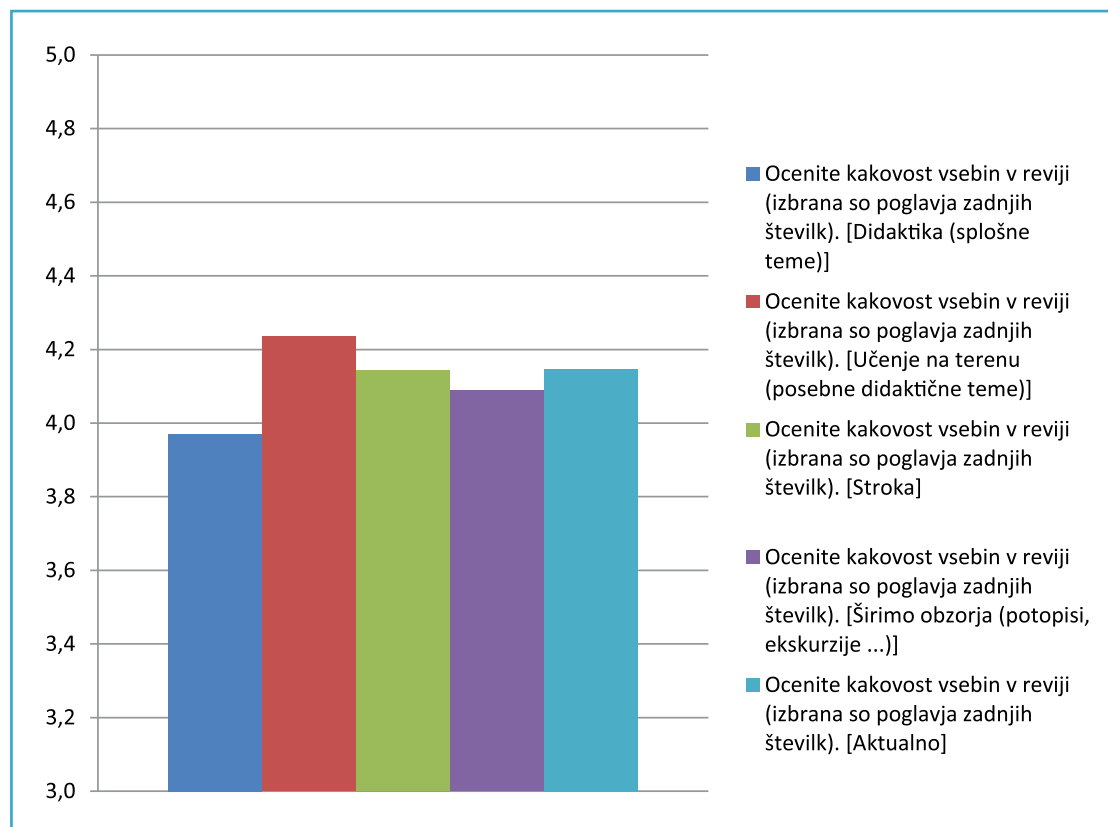

N = 34

Grafikon 3: Kako pogosto beremo revijo Geografija v šoli

majhna in ne odstopa niti za pol kakovostnega razreda (grafikon 4).

Tudi splošno zadovoljstvo z revijo je bilo dokaj visoko ocenjeno. Povprečna ocena je bila 3,9. Dva anketiranca sta jo ocenila s skromnima dvema točkama, pet pa tudi v z vsemi petimi možnimi

N = 35

Grafikon 4: Kakovost posameznih vrst člankov

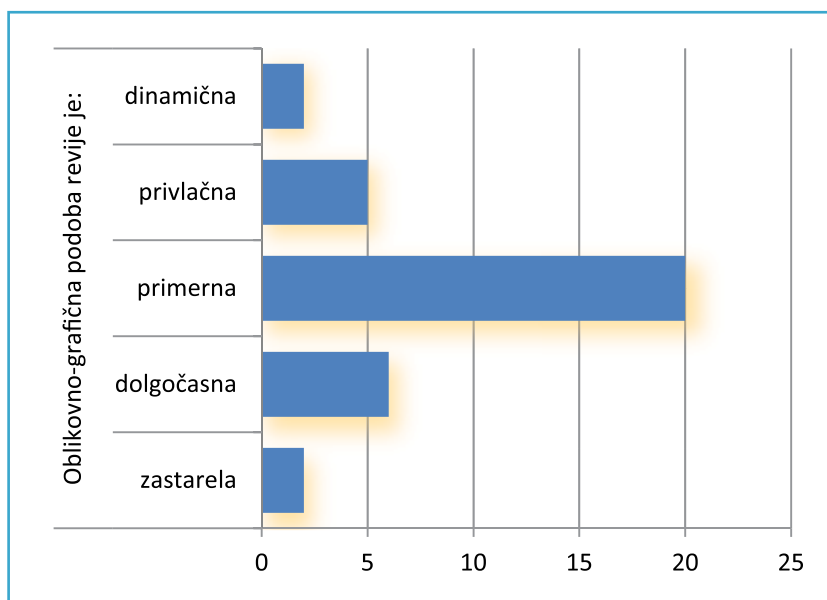
(grafikon). Oblikovno-grafična podoba revija je po mnenju večine anketirancev primerna, približno enak delež je tudi tistih, ki so do nje kritični ali pa so jo izrecno pohvalili. Seveda bi bilo dobro, da bi bila oblikovno-grafična podoba vseč vsem, a to revije še ne bo naredilo bolj kakovostne z vsebinskega vidika. Tega se zavedamo tudi pri prenovi revije, ki je s prvo številko letnika 2016 izšla v novi podobi. Mogoče pa je tudi to korak v pravo smer do večje branosti in večje prisotnosti na šolskem področju.

Glede videza prilog oziroma slikovnega gradiva smo še posebej spraševali po ustreznosti in kakovosti zemljevidov, slik, grafikonov in

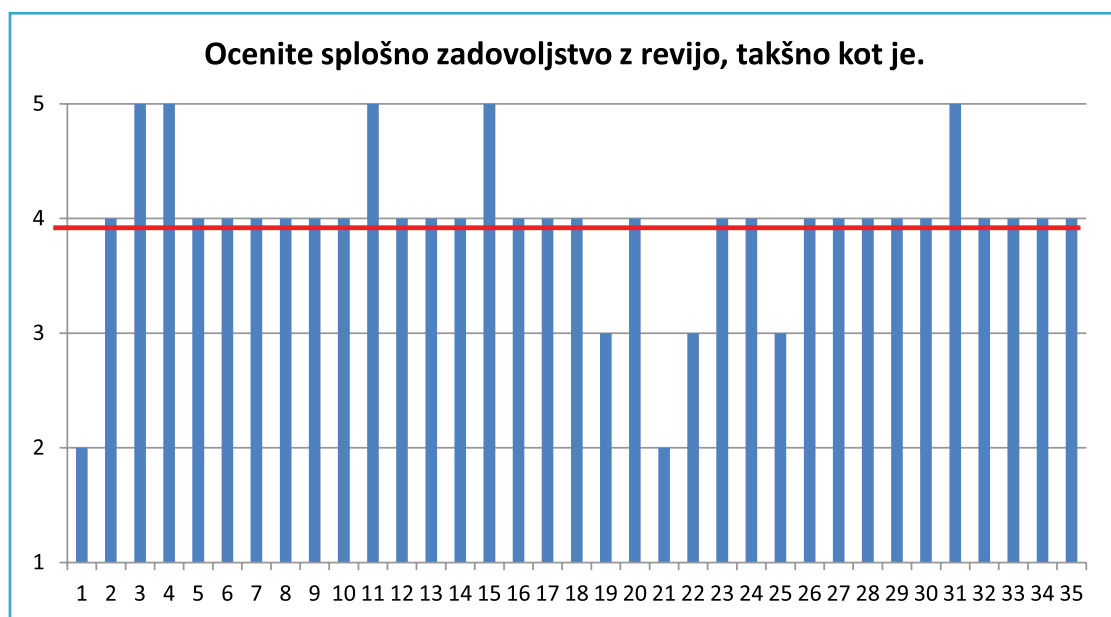
fotografij. Večina anketirancev na to nima posebnih pripomb, saj so to področje ocenili kot ustrezno, res pa je, da črnobela podoba in kakovost tiska omeujeta kakovost tega gradiva, še zlasti, če gre za prikaz ključnih prvin in ne le za ilustracije.

Kaj torej spremeniti

Poglejmo na kratko še nekatere predloge anketirancev. Med prosto navedenimi odgovori najdemo mdr., da je treba dati večji poudarek strokovnosti, objavljati več zanimivosti, več didaktično uporabnih člankov, primere realnih in ne vzorčnih ur, več kartografskega gradiva, več primerov vključevanja otrok s posebnimi potrebami in diferenciacije, več primerov terenskega in eksperimentalnega dela, več aktualnosti itn. Vse sami koristni namigi, čeprav je bilo že sedaj mnogo od tega tudi uresničenega. Mogoče bi veljalo upoštevati tudi mnenji dveh anketirancev, ki sta povedala: »Pritegnite več avtorjev, pridobite kritično maso in boste lahko iz nje črpali najboljše prispevke. Pritegnite tudi naše doktorje znanosti. Naredite najboljšo geografsko revijo, pa boste pritegnili bralce. Dajte revijo na splet, pa bo dostopna širokemu krogu bralcev, naredite jo interaktivno, torej naj bralci tudi komunicirajo z uredništvom revije – sprašujejo, hvalijo, kritizirajo ...« Drug anketiranec pa takole: »V reviji naj se uvede tudi rubrika Projekti, v kateri bi bili predstavljeni rezultati projektov, saj so danes skoraj vse zaposlitve projektne, in bi tako lahko dobili občutek, kaj se sploh dela v geografiji. Posebno

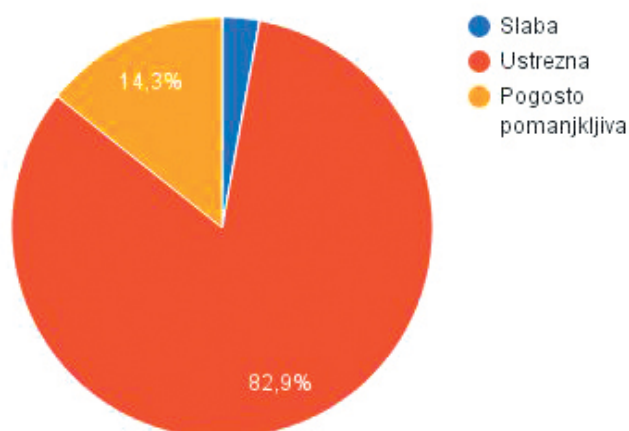

Grafikon 5: Splošno zadovoljstvo z revijo

Grafikon 6: Splošni vtis o reviji

Rezultat štetja za stolpec Velikost in kakovost zemljevidov, slik, grafov in fotografij je:

Grafikon 7: Kakovost slikovnega gradiva (zemljevidov, slik, grafikonov in fotografij)

rubriko bi lahko dali mladim geografom, ki bi objavili svoje rezultate na področju šolske geografije.

Kaj več, kot da se bomo trudili v tej smeri, ne moremo obljubiti.

Spoštovani bralci, geografi.

V želji po širitvi kroga avtorjev oziroma piscev člankov vas vabimo k sodelovanju. Zavedamo se, da je zelo pomembno, da k pisanju pritegnemo čim več avtorjev, več kot vas povabiti in vam obljubiti brezplačni izvod ene številke revije ne moremo. Poudarjamo pa, da je pisanje za revijo pomembno v smislu poklicne rasti, deljenja primerov dobrih praks in s tem pomoči drugim učiteljem, spodbujanja idej, pa tudi promocije vaših šol in seveda tudi vas samih kot avtorjev. Nekaj navodil in kontaktni naslov najdete na zadnjih straneh revije.

Pri grafični podobi so anketiranci svetovali, naj založba dobi oblikovalca, ki bo vedel, kako revijo narediti vizualno privlačno, navedli so, da manjkajo bolj živahne barve, da naj bo vsaka naslovnica drugačna in še kaj. Vsekakor čakamo na vaš odziv po prvi prenovljeni številki.

Namesto sklepa

Z željo, da bi izboljšali kakovost revije Geografija v šoli, smo po letu 2004 leta 2015 ponovno opravili anketo o branosti in kakovosti revije. Tokrat se je odzvalo skromno število bralcev, ki se jim za to še toliko bolj zahvaljujemo. Saj ni druge poti, kot da uporabnike vprašamo, kaj naj spremenimo. Dejstvo je, da nekaterih stvari še ne moremo narediti (npr. objaviti na spletu), na druge ne moremo vplivati (ne moremo zaukazati pisanje kakovostnih in bralcem zaželenih člankov), tretje pa bomo skušali postopoma uresničiti, in med temi je za začetek prenova oblikovno-grafične podobe in prenovitev rubrik. Upamo samo, da gredo stvari v pravo smer, in kakor je rekel naš geografski kolega, dr. Jurij Kunaver: »Pišite, sicer nas ne bo!«

Viri

1. Spletna anketa decembra 2015 o kakovosti revije Geografija v šoli.
2. Cigler, N., 2004, Geografija v šoli – jo beremo? Geografija v šoli, 1/XIII.